

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/38749,Upamietnianie-walk-i-meczenstwa.html>
01.05.2024, 07:13

Upamiętnianie walk i męczeństwa

1 sierpnia 2016 r. na mocy ustawy z 29 kwietnia 2016 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz niektórych innych ustaw zlikwidowano działającą od 1988 r. Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, która była jedynym w Polsce organem państwowym inicjującym i koordynującym działalność związaną z upamiętnianiem historycznym. Jej zadania zostały przekazane Instytutowi Pamięci Narodowej, który od tej pory prowadzi działalność związaną z upamiętnianiem historycznych wydarzeń, miejsc i postaci w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego w kraju i zagranicą oraz miejsc walki i męczeństwa innych narodów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r.

Zadania te polegają na:

- inicjowaniu opieki nad miejscami walk i męczeństwa oraz trwałego upamiętniania faktów, wydarzeń i postaci związanych z tymi miejscami;
- współdziałaniu w organizowaniu obchodów, uroczystości, przedsięwzięć wydawniczych i wystawienniczych;
- ocenianiu stanu opieki nad miejscami i trwałymi obiektami pamięci narodowej, w szczególności nad grobami i cmentarzami wojennymi oraz walk narodowowyzwoleńczych i cmentarzami ofiar totalitarnego terroru;
- opiniowaniu pod względem historycznym wniosków o trwałe upamiętnienie miejsc i wydarzeń historycznych;
- współdziałaniu ze środowiskami i organizacjami emigracyjnymi i polonijnymi oraz polskimi poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawowaniu opieki nad miejscami walk i męczeństwa Narodu Polskiego za granicą.

Ponieważ Instytut Pamięci Narodowej nie jest organem administracji rządowej, w sprawach, które mogą mieć wpływ na realizację polityki państwa oraz umów międzynarodowych dotyczących miejsc pamięci narodowej oraz grobów i cmentarzy wojennych, IPN podejmuje działania w porozumieniu z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Za realizację powyższych zadań, opisanych w rozdziale 6b ustawy o IPN z dnia 18 grudnia 1998 r., odpowiada powołane 1 sierpnia 2016 r. **Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa**, podejmujące następujące działania:

- zajmowanie stanowisk, wydawanie opinii z wnioskami w sprawach opieki nad miejscami walk i męczeństwa oraz trwałego upamiętniania związanych z tymi

miejscami faktów i wydarzeń;

- sprawowanie opieki nad miejscami walk i męczeństwa Narodu Polskiego za granicą, zwłaszcza polskimi cmentarzami wojennymi;
- poszukiwania i upamiętniania miejsc męczeństwa Polaków oraz miejsc ich pochówku poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- ekshumację i przeniesienie szczątków Polaków poległych lub pomordowanych za granicą na cmentarze w Polsce;
- popieranie tworzenia lokalnych izb pamięci i muzeów walk o niepodległość;
- finansowanie i przeprowadzanie prac mających na celu trwałe upamiętnianie faktów, wydarzeń i postaci związanych z miejscami walk i męczeństwa.

W oparciu o zapisy ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu realizuje zadania związane z:

- prowadzeniem ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski;
- podejmowaniem działań dotyczących opieki nad grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, w szczególności poprzez dofinansowanie zadań związanych z opieką nad tymi grobami;
- udzielaniem dotacji celowych oraz przyznawaniem świadczeń pieniężnych na pokrycie kosztów sprawowanej opieki nad grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2018 r. poz. 2032) w art. 53k w pkt 9 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 10 w brzmieniu: „10) realizowanie zadań, o których mowa w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski